

Paul Preciado: Notre-Dame – chrám Matky Boží v ruinách

Text: Paul Preciado
Předklad z francouzštiny: Kateřina Danielová

Sloučením olova se dřevem došlo k mutaci katedrály. Nerekonstruuje Notre-Dame. Vzdejme hold shořelému lesu a zčernalému kameni. Co kdyby z těch ruin vznikl punkový monument, poslední monument končícího světa a první jiného světa, který právě začíná.

„Je to vesmírný koráb. Astronomická technologie vyvinutá k měření moci světla a stínu. Architektonický stroj vytvořený tak, aby mohl odletět a odnést naše duše i naše sny pryč ze Země,“ popsal mi jednoho dne Alejandro Jodorowsky, jak on vidí Notre-Dame. Při pohledu na katedrálu zezadu přirovnával Jodorowsky její opěrné pilíře k ramenům odpalovací rampy, které se jednoho dne musí rozevřít, aby se loď mohla vznést k nebi. Tehdy jsem pro jeho teorii neměl příliš pochopení. Najednou jsem však stál mezi stovkami dalších lidí, bez hlesu vykloněných z mostu Pont de l'Archevêché, a jako by se z ostrova Île de la Cité stal Cap Canaveral – sledovali jsme, jak se vesmírná loď Notre-Dame zvedá, jako by se její vlastní dřevěné trámy změnily ve spalovací motor a sanktusová věž v propulsní zařízení, vrhající poslední pozůstatky lidské duše do vnější atmosféry. Dav pojednou vykřikl, když se sanktusová věž zřítíla podobně jako Challenger, jenž na zem dopadl pouhých třiasedmdesát sekund po startu.

Na všech obrazovkách se následně rychle vystřídal tisíc a jeden obrázek, jako kdyby katedrála podléhala nějaké mutaci způsobené sloučením olova se dřevem. Obě věže Notre-Dame metamorfovaly do středověké verze Dvojčat a samotná katedrála začala být považována za jakési nové mariánské Světové obchodní centrum. Říkalo se, že ve skutečnosti oheň zachvátil evropskou civilizaci. Křížová výprava dosáhla srdce Království. Křesťanské masy poklekaly v ulicích a sledovaly, jak před nimi narůstá rudá záře jako transfigurace těla

Panny Marie. Matka Kristova hořela tak, jako před Mojžíšem na poušti hořely keře, k obnovení ztracené víry evropského kontinentu. Požehnaní jednou rukou tweetovali a druhou posunovali kuličky růžence. Facebook explodoval lajky. Jiskra, která vznítla oheň, prý pocházela z května 68. Někteří poklekli a zpívali Zdravas Maria. Jiní naopak tvrdili, že oheň je Boží trest uvržený na církve za to, že v průběhu let utajovala statisíce sexuálních agresí. Povíдалo se, že samotný Satan v podobě plamene právě šoustá Matku Církve a že jí se to líbí. Nebo že sama Panna Maria, horká jako zápalná šňůra a unavená ze svého znásilňování církví, hoří touhou skoncovat se svými utlačovateli. Další spatřovali ve zřícení sanktusníku znamení proti církevnímu falocentrismu. Někteří prohlašovali, že věž je rozžhavený vibrátor pronikající do církve zezadu. Další viděli nahé hořící tělo Panny Marie a hasiče, jak na ni ejakulují. Někteří při fotografování hořící katedrály rozpoznali intenzivní záři, stejnou jako u černé díry. Jiní říkali, že jde o Sauronovo oko. Největší utopisté tvrdí, že si Notre-Dame oblékla planoucí žlutou vestu.

Oheň ještě nebyl uhašen, ale církevní i politická moc se už horečnou záplavou tweetů hlásila se svým přímým přenosem z tohoto barbecue. Pařížský arcibiskup prohlásil, že to, co hoří, je dům pro všechny. Nevěděli jsme, že je to dům pro všechny, protože každou noc přespávají na ulici tisíce bezdomovců a z města jsou neustále vyháněni uprchlíci. Domnívali jsme se, že jde o dům pro Opus dei a turismus. Političtí představitelé do aleluja opakují, že katedrála je nejnavštěvovanějším místem v Paříži. Zlatý hřeb pařížského turismu se právě obracel v popel. A potom se jako v operní scéně, jejíž dekorace jsou provedeny ve stejném měřítku jako skutečnost, objevila postava hlavy státu, konečně osvobozená od starostí s ospravedlňováním malých výsledků velké debaty. Je jen škoda, že hlava státu neumí zpívat tak dobře jako věřící, protože jeho slova připomínala státně-katolický hymnus. Tam, před katedrálou stále ještě v plamenech, řekl, co jsme všichni slyšeli: „Postavíme ji znovu.“ Oheň za jeho hlavou planul tak intenzivně, že mu klidně mohlo shořet pár vlasů. Hlava státu ještě před uhašením požáru rozhodla o rekonstrukci, vyhlásila celonárodní výzvu dárčům a daňové osvobození pro bohaté donátory. Požár a následná rekonstrukce Notre-Dame představují nejlepší politické kroky, které mladý král kdy oznámil. Jeho první skutečně konvergentní a celonárodní krok. Neprodleně se otevřela stavidla s eury, jako s Kristovými otroky a vlasteneckými vojáky, na rekonstrukci těla Matky: spáleniště bylo dosud žhavé – a ve státních pokladnách se už shromáždilo téměř 850 milionů. Jeden jediný z těchto darů by postačil na postavení střechy pro pařížské bezdomovce nebo na vybudování města v calaiské džungli, kam by se mohli nastěhovat uprchlíci. Jeden jediný z těchto darů by pomohl zastavit masakr ve Středomoří

nebo zastavit krvácení lidových vrstev. Ale ne – lepší bude, řekl prezident, zrekonstruovat Notre-Dame, pokud možno do pěti let, a ne aby to dělali místní řemeslníci, to raději vyhlásíme celosvětovou výzvu, aby i ta hromada eur shořela na hranici korporací architektů pořádným finančním plamenem.

Nazítří se dosud doutnající katedrála probudila, krásnější než kdy jindy. Odhalená loď plná popela představovala ikonoklastický monument kulturní historie Západu. Umělecké dílo není uměleckým dílem, pokud nemůže být zničeno, což z něj teprve činí předmět touhy, představivosti, fantazie. Copak ti, kdo se dovolávají rekonstrukce ještě před uhašením ohně, nemůžou ani vteřinu počkat, a nechat tak prostor truchlení? Jako ničitelé planety a likvidátoři života stavíme na našich vlastních ekologických ruinách. Proto se bojíme pohledu na Notre-Dame v ruinách. Proti frontě restaurátorů je třeba postavit frontu na obranu Notre-Dame v ruinách.

Nerekonstruujeme Notre-Dame. Vzdejme hold shořelému lesu a zčernalému kameni. Udělejme z těchto ruin punkový monument, poslední monument končícího světa a první jiného světa, který právě začíná. Matko Boží bohatých, pros za nás. Matko Boží znásilnění, pros za nás. Matko Boží antropocénu, pros za nás. Matko Boží kapitalismu, pros za nás. Matko Boží patriarchátu, pros za nás. Matko Boží turismu, pros za nás. Matko Boží daňových podvodů, pros za nás. Matko Boží politické korupce, pros za nás. Matko Boží ekologického zániku, pros za nás...

Paul B. Preciado (*1970), filozof, kurátor a transgenderový aktivista. Jeho esej Notre-Dame-des-Ruines publikoval deník Libération 19. 4. 2019; https://www.liberation.fr/debats/2019/04/19/notre-dame-des-ruines_1722432.

